

UK Health
Security
Agency

Khamni (phari)?

**Kadala vaksine dumoden
(žutisaren, pomožinen) te garaven
(protektin) tut, kire bebe thaj kiro
khaninipe (pharipe)**

Gripa (Influenza)

Xarano xas
(Pertusis)

Respiratorno
(ajrolimasko,
phurdimasko)
Sincitialno
Viruso (RSV)

Majbute gogidimasa
andar aver vaksine thaj
kana te keres lenge

immunisation

Kadava buletino phenel andar e bilovale (biparengje) vaksine save dumoden te garaven

- **tut**
- **kiro khamnipe, thaj**
- **kiro neveste bijando bebe**

andar e problemura andar e infekcija

Sar e vaksine keren buki?

E vaksine dumoden kire statoske (teloske, korpsoske) naturalne garavimaske sistemege (e imunake sistemake) te pindžarel thaj marel pe mamujal khajekh (varesave) infekciozne nasvalimata.

Kana tuke si tuke kerdi e vaksina kiro imunaki sistema si majzoravdi te dumodel te garavel tut te na nasvavos thaj te garavel kiro khamnipe. E antistatura atoska (atundži, togava) nakhen karing kiro bibijando bebe te dumoden te garaven le deandar o bijanipe thaj ande e ekhtone (pyrvi) khajekh (varesave) kurke thaj čhona andar lesko trajo (životu).

Šaj me te čhučhidav mure bebe palal te kerav mange e vaksina?

Va, siguro si te čhučhides kire bebe palal te keres tuke kire MMR, gripaki, xarane xaseski thaj RSV vaksine. Andar khajekh vaksine save si dinde maškaral aj palal o khamnipe, ande kiro čhuchjako thud ka aven antistatura tha tušaj lungjavos te ulaves kiro garavipe kire bebesa kaj des le čhuči.

E vaksine save si dinde maškaral o khamnipe

Xarano xas (Pertusis)

O xarano xas si ekh but infekciozno nasvalipe savo šaj avel but seriozno e cykne bebetonenge. Majbut andar e cykne bebetura kas si len o xarano xas ka trubul len nasvalinako (spitako, bolnicako) samadipe (griža).

O xarano xas šaj anel lungone xasamaske thaj thasavimaske eksplozije save keren o phurdipe pharo. O 'xarano' bašipe si andino katar o bireslino phurdipe palal sakoekh xasamaski eksplozija.

O xarano xas šaj tradel turjal 2 aj 3 čhon. Vov šaj resel ži ka pneumonija, konvulzija thaj permanentno gogjako rumupe. Ande e majbilače kazusura, vov šaj anel meripe.

Soske man trubul man e vaksina andar o xarano xas?

Kaj si tuke kerdi e vaksina andar o xarano xas žikana tu san khamni kadava ka majzoravel kiro garavipe. E antistatura save kiro stato kerel ka aven i von nakhavde andar e placenta ka kiro bebe. Kadala antistatura ka dumoden tut te garaves kire bebe mamujal o xarano xas ande lenge ekhtone kurke andar lengo trajoj.

Kana trubul me te kerav e vaksina?

Tuke normalno ka kerdol pe tuke e vaksina andar o xarano xas turjal e vrjama kana kerdol pe tuke o maškar-khamnimasko skanipe (normalno 20 kurke) ama (abo, no) tuke šaj kerdol pe tuke majarano kana san 16 kurkengi khamni.

Te tu reslan ži ka 20 kurke andar kiro khamnipe thaj inke (važe) naj tuke kerdi e vaksina, dumade (vaker, konuś) kire sastaravnesa (GPsa) aj (or) e akušerasa thaj ker tuke rezervacijako sato te keren tuke e vaksina sogodi majsigo šaj.

Te del pe o majlačho garavipe kire bebeske, tu trubul te resdes (celis) tut te keres tuke e vaksina ži ka 32 kurke andar kiro khamnipe. Te tu našaldan kadava, tu inke šaj keres tuke e vaksina maj angle ande vrjama, ama kadaja šaj te na avel but efektivno. Te tu našti kerdan tuke e vaksina majanglal te bijandol kiro bebe, tu inke šaj keras la tuke palal gadava, savo ka cyknjarel o risiko andar o phiravipe e xarane xasamasko karing kiro bebe. Importante (važno) si te keres tuke e xarane xasamaski vaksina maškaral sako ekh khamnipe te majzoraves kiro antistatonengo nivelo thaj dumodes te garaves kire bebe.

Me pakjaem (gyndosalem, mislisardem) kaj e bebenge si lenge kerdi e xarane xasamaski vaksina?

Ando Kidindo Thagaripe (KT, UK), e bebetonenge si dindi e vaksina andar o xarano xas kana von si 8, 12 thaj 16 kurkenge. But bebetura kas si len seriozno nasvalipe andar o xarano xas si infektime ande lenge ekhtone kurke andar lengo trajo. E ekhto čhan te garaves kire bebe ande kaja vrjama si kaj keres tuke e vaksina andar o xarano xas žikana san khamni.

Sode (kozom, sobor, kobor) efektivno si e vaksina?

Sikavimaske rodimata andar o KT sikavde kaj kana si tut e vaksina maškaral o khamnipe, kadava si turjal 90% efektivno ande e prevencija andar o xarano xas ande neveste bijande bebetura.

O garavipe savo tu les andar e vaksina čhanil i kaj tu san majcyra probabilno te astares o xarano xas thaj te phiraves le karing kiro bebe.

Savi vaksina si mange kerdi?

E vaksina savi ame das ando khamnipe del i garavipe mamujal o tetanus thaj e difterija. Kadala trubul barjaren o garavipe savo tu lan andar kire rutinale vaksine deandar o cyknjaripe.

Tu šaj gines andar e Adacel vaksina kate:

www.medicines.org.uk/emc/product/15553/pil#gref

Si e vaksina andar o xarano xas siguro te kerdol pe maškaral o khamnipe?

But thema (phuvja, care) ande Europa, Nordo (Severno) thaj Sudni (Južno) Amerika, Australija thaj Nevi Zelandija xasnisaren (polzisaren, folosisaren) e vaksina andar o xarano xas maškaral o xasnipe thaj la si ekseletno (but lači) sigurimaski istorija.

Si but majsiguro tuke thaj kire bebeske te avel tut e vaksina sogodi te les o risiko kiro neveste bijando bebe te astarel o xarano xas.

Dumode te garaves kire bebe kaj keres tuke e vaksina andar o xarano xas ande sako ekh khamnipe. Siguri kaj kire bebeske si leske kerdi leski vakcinacija mamujal o xarano xas ka 8, 12 thaj 16 kurke.

Respiratorno Sincitialno Virus (RSV)

Respiratorno sincitialno viruso aj RSV si ekh but-arakhavdo viruso savo šaj anel parne bukhengi (kalindžengi) infekcija savi bučhol bronxiolit. Ande cykne bebetura kadava nasvalipe šaj kerel lenge pharo te phurden thaj te pravardon. Ande Anglija, turjal 20,000 bebetura si priemime ande nasvalin sako ekh berś andar o bronxiolit thaj khajekhen ka trubul len intenzivno samadipe. Ekh cykni gin (numero) lendar ka meren.

O RSV si majprobabilno te avel seriozno ande but terne bebetura, kadala kon sas bijande anglal peski vrjama, thaj kadala kas si len nasvalimata save efektothon lenge ile, phurdipe aj imunaki sistema. E RSV infekcije šaj sikavdon pe maškaral o sasto berś ama majbut kazusura sikavdon pe maškaral o ivend.

Soske me trubul te kerav mange e vaksina mamajal o RSV?

Kaj keres tuke e RSV vaksina žikana tu san khamni kadava ka majzoravel kiro garavipe. E antistatura save kiro stato kerel ka aven phiravde karing kiro bibijando bebe. Kadala antistatura ka dumoden te garaven kire bebe mamujal o RSV deandar lengo bijanipe.

Kana me trubul te kerav mange e vaksina?

Tu trubul te kerdol pe e vaksina turjal e vrjama andar kiro 28-to kurko andar o antenatalno (anglalbijanimasko) rezervime sato.

Tu trubul te zumaves te keres tuke kiri vaksina ka 28 kurke aj sogodi majsigo šaj. Kadava ka dumodel tut te barjares ekh lačho nivelu andar e antistatura te des kire bebe majanglal tu te bijanes.

Tu šaj inke keres tuke e vaksina angle ande vrjama maškaral kiro khamnipe ama kadava šaj avel majcyra efektivno. Te ni sas tut šanso te keres tuke ekh doza majanglal, voj šaj avel dindi žikana tu bijanes.

Tu trubul te keres tuke e RSV vaksina ande sako ekh aver khamnipe te des kire bebe o majlačho garavipe.

Sode efektivno si e RSV vakcina?

Sikavimaske rodinata sikaven kaj e RSV vakcinacija cyknjarel o risiko andar kiro bebe te avel le seriozno bronxiolit ži ka 70% maškar e ekhtone 6 čhon andar lesko trajo.

Sar sa e draba, nisavi vakcina si sasteste efektivno thaj khajekh bebetura šaj inke te astaren e RSV infekcija date lenge dejan si len e vakcina. Ama, majbut andar e bebetura kon si bijande andar vaksinime deja, sisavi RSV infekcija trubul te avel majcyra zorali.

Savi vakcina ka kerdol pe mange?

Tu šaj gines andar late kate: www.abrysvo.com/

Si e RSV vakcina sigiro mure bebeske kana si kerdi maškaral o khamnipe?

Ande ekh klinikano eksperimento andar turjal 4,000 žuvlja, e vakcina sas la lači sigurimaski istorija thaj si aprobime katar e medikane regulatorja ande o KT, Europa thaj e KAŠ (Kidinde Amerikake Štatura, USA). But milja žuvlja kerde peske e vakcina deatoska ande e nacionalne programe, andrethode majbut andar 100,000 žuvlja ande e KAŠ.

Ande o klinikano eksperimento, ekh cyra majbut bebetura sas bijande anglal peski vrjama ande e vaksinaki grupa sogodi ande e grupa ande savi e vakcina ni sas kerdi. Kadaja diferencija (razlika ververipe) sikavdol pe te avel kerdi andar o šanso, ama kadava si ekh kauza soske e vakcina si dindi katar e 28 kurke sogodi te avel majrano dindi maškaral o khamnipe. Sasteste, maj siguro si tuke thaj kire bebeske te keres tuke kiri vakcina sogodi te riskuis kiro neveste bijando bebe te astarel e RSV infekcija.

Ker tuke kiri RSV vakcina kana tu san khamni te del kire bebe o maj lačo garavipe ašal e ekhtone 6 čhon andar lesko trajo.

Influenza (gripa)

So si e gripa?

E gripa si but infekciozno nasvalipe simptomeŋca sar e uči jag (temperatura), šilalimata, dukha, šereskedukha thaj baro khinsipe. Khamne žuvljan si len majbaro šanso te barjaren seriozne nasvalimata andar e gripa, specialno ande e majpalune nivelura andar o khamnipe, andrethode pneumonija thaj i meripe.

E gripa šaj i thol ando risiko kiro khamnipe, kerel tut te bijanes anglal kiri data, te bijanes kire bebe majlokho katar e normalne kilogramura aj te bijanes le mulo.

E gripa šaj avel but seriozno neve bijande bebetonenge thaj cykne čhavenge.

Soske me trubul te kerav mange e gripaki vaksina maškaral o khamnipe?

E gripaki vaksina cyknjarel kiro šanso te seriozno nasvavos andar e gripa thaj te trubul tut nasvalinako andredipe aj intenzivno samadipe (gríža) maškaral kiro khamnipe. Voj cyknjarel o risiko andar khamnimaske problemura.

E vaksina majzoravel kire antistatura mamujal e gripa save si atoska phiravde karing kiro bibijando bebe. Kadava del varesavo garavipe kire neve bebeske e ekhtone čhonenge andar lesko trajo.

Tu ka aves majcyra probabilno te astares e gripa thaj te phiraves la karing kiro nevo bebe maškaral o ivend.

Kana trubul te kerav mange e vaksina?

E gripaki vaksina principno šaj kerdol pe katar o septembro sako ekh berš thaj si bilovali khamne žuvljange.

Tu trubul te keres tuke e vaksina kana voj avel šaj kerdi ando septembro, ande sisavo khamnimasko nivelu ande savo tu arakhados. Idealno tu trubul te keres tuke kiri vaksina majanglal o astaripe e gripake sezonesko, ama tu šaj inke keres tuke e vaksina pe sisavi vrjama maškaral o ivend.

Tut ka trubul tut e gripaki vaksina sako ekh vrjama kana tu san khamni maškaral e gripako sezono.

Si e gripaki vaksina siguro te kerdol pe maškaral o khamnipe?

De andar o 2009-to berš but thema dine e gripaki vaksina maškaral o khamnipe, thaj majbut katar e 2 milionura vaksine sas kerde khamne žuvljange ande Anglija. E vaksina si la ekh but lači sigurimaski istorija.

Sasteste, maj siguro si tuke te keres tuke e vaksina sogodi te riskuis tu thaj kiro bebe te astaren e gripa.

Sode efektivno si e gripaki vaksina?

Kaj keres tuke e gripaki vaksina maškaral o khamnipe kadava ka cyknjarel opašate o risiko te nasvavos tu aj kiro bebe andar gripalo nasvalipe. Bebetura kon si bijande vaksinine žuvljange si turjal 70% majcyra probabilne te aven priemime ande nasvalin gripasa maškar al e ekhtone 6 čhon andar lengo trajō.

» E gripa šaj avel seriozno nasvalipe khamne žuvljange thaj lenge bebetonenge. Khamne žuvlja trubul te keren peske e bilovali gripaki vaksina maškaral sako ekh khamnipe. Voj šaj avel dindi maškaral sako ekh nivelo andar o khamnipe kaj astardol pe katar o septembro.

So me trubul te kerav akana?

Tu šaj des дума kire sastravneske klinikasa, akušerasa aj sastimaske ekiposa te keres tuke rezervime sato te keres tuke kire vaksine. E gripaki, e xarane xasamaski thaj e RSV vaksine si sa dinde sar ekh indžekcija ando vast. Normalne rigale efektura si kovle thaj thon andre:

- dukh thaj lolipe ande e indžekcijako than
- šereski dukh thaj muskuleske dukha
- cykni temperatura aj khinsipe

Tu šaj gines e gripako buletino kate:

www.gov.uk/government/publications/flu-vaccination-who-should-have-it-this-winter-and-why

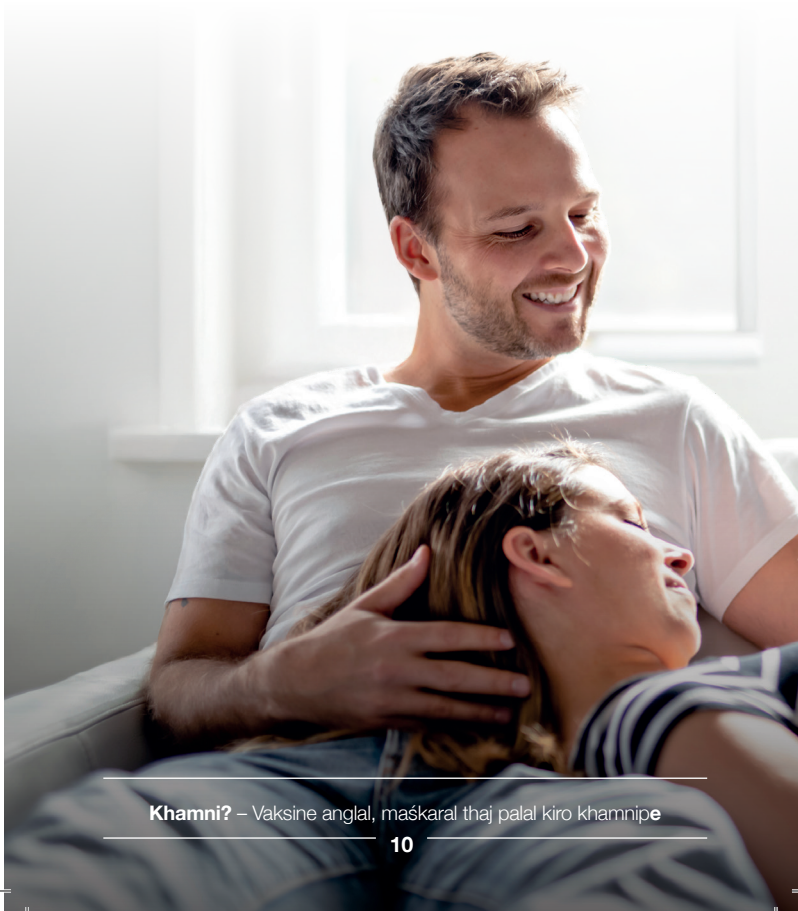
Majanglal te khamnjos

Te tu naj san khamni, ama manges te khamnjos ande avutni vrjama, tu trubul te siguris kaj sa okola kire vaksine si tuke kerde.

Rubela (njamconi čhel)

E Rubela infekcija si principno ekh cykni infekcija savi anel ekzemako nasvalipe.

Te astardan e rubela maškaral o khmanipe šaj avel but seriozno kire bebeske thaj kadava šaj anel ekh nasvalipe savo bučhol kongenitalno rubela sindromo (KRS). O KRS šaj resel ži ka kašukipe, korupe, kataraks (jakhenge problemura), ileske nasvalimata thaj/aj barimasko palpalipe. Vov šaj i resel ži ka bebesko meripe aj ži ka e decizija (rešenje) te abortil pe o bebe.

Garavipe mamujal e rubelako nasvalipe maškaral o khamnipe

Te tu kerdan tuke duj doze andar e MMR vaksina kana sanas cykni tu ka aves lače garavdi maškaral kiro khamnipe. Najsarimaske andar amari suksesime (uspešno) vaksinaki programa, e rubella infekcija si akana but ekstremno cyravarali ando KT.

Te tu naj san siguro te tuke sas tuke kerdi e vaksina, tu šaj pušes andar kiro sastaravno (doktoro). Te tu našaldan te keres la tuke, tu trubul te keres la tuke sogogi maj sigo šaj, maj lače si te keres kadava anglal te khamnjos. Averchaneste, tu trubul te keres tuke e vaksina sigo palpale te bijandol pe kiro bebe.

E MMR vaksina si la andre žuvdi (maj kovlo) viruso tha kadaleske si gogidindo te keras la tuke maškaral o khamnipe.

Me sem khamni ama ni kerdem mange muri MMR vaksina, so trubul te kerav?

Ekhvare kana bijandan, tu šaj atoska kires tuke kiri MMR vaksine. Kadava ka garavel tut thaj kire bebe andar e bari thaj e cykni čhel. Kaj ka keres tuke e duj doze andar e MMR vaksina kadava ka del tut lungo garavipe mamujal e bari thaj e cykni čhel.

Ekzema maškaral o khamnipe

So me trubul te kerav te me sem ando kontakto khajekhesa (varekasa) kas si le ekzema, aj te man si man ekzema?

Khajekh infekcije save kauzin ekzema, andrethode e rubela, šaj ingjaren ži ka nasvalimata ande khamne žuvlja. Date te tu san garavdi andar e rubela, tu trubul te phenes kire akušerake aj sastaravneske momentalno te tut si tut ekzemako nasvalipe aj si tut sisavo kontakto avere manuša kas si le ekzema pe sisavi vrjama maškaral kiro khamnipe.

Khamas tutar te bešes dur andar sisave antinetalne klinike, dejange thana aj aver khamne žuvlja žikana tu san dikhlini katar kiro doktoro.

Tuke šaj ka aven tuke dinde testura te arakhavdindol pe te tu sanas infektime. E sastimasko profesionalisto savo ka dikhel tut ka trubul te džanel:

- sode kurkengi san tu khamni
- kana o kontakto khajekhesa kas si le ekzemako nasvalipe sas
- e data kana tu ekhtoneste sikavdan o simptomu aj sas tut o kontakto khajekhesa kas si le ekzema
- phenipe andar e ekzema (si voj šhuvli, pryškali ekzema aj si voj babuškenca save si pherde panjesa?)
- save infekcije tut sas tut ande e nakhli vrjama sar e varicela, čhel
- save vaksine tuke sas tuke kerde maj anglal

» Te tu keres kontakto khajekhesa kas si le ekzema aj te tu sikaves simptomura andar e ekzema žikana tu san khamni, rode gogidipe andar kiro sastaravno aj akušera sogodi maj sigo tu šaj. Te tu palpalis o reportipe e ekzemale nasvalimasko šaj te na avel šajdo te kerdol pe tuke akuratno (tačno, ekzakto) diagnoza aj sisavo aver rekomendime sastaravipe.

Aver vaksine te dumades lenge kire akušerasa

COVID-19

O risiko te astares COVID-19 maškaral o khamnipe si but maj cykno sogodi sas ando astaripe e pandemijako, ama khamne žuvlja si inke šajde te keren peske e vaksina maškaral o anglalivend (toamna, esen). E vaksina ka cyknjarel kiro šanso te avel tut seriozno COVID-19 khajekhe čhonenge, savo šaj avel maj importa (važno) te tut si tut žanglo sastimasko problemo. E antistatura save kiro stato kerel ka aven phiravde karing kiro bibijando bebe thaj den khajekh garavipe kire bebe ande gadala avinale (ranne) kurke thaj čhona.

Xepatit B

Maškaral o bijanipe, bebetura kon si bijande katar deja kas si len xapatit B infekcija (aj kadala kon si xepatit B pozitivne maškaral o khamnipe) trubul te kerdol pe lenge xepatit B vaksina sogodi von bijandon. Satonenge rezervazije trubul te kerdon pe ande kiri sastaravneski klinika kire bebeske te kerdol pe leske maj butne doze andar e vaksina thaj ratesko testo kana vov aj voj si 1 beršenge te kerdol pe lenge infekcijako testo.

www.gov.uk/government/publications/protecting-your-baby-against-hepatitis-b-leaflet

BCG

Bebetura bijande katar bijanutno (aj kas si len phurobijanutno) katar ekh them ande savo tuberkoloza si normalno, trubul te kerdol pe leske BCG vaksina te garavel len andar e tuberkoloza. www.gov.uk/government/publications/tb-bcg-and-your-baby-leaflet

Kaj keres tuke e rekomendime vaksine maškaral o khamnipe (thaj palal kire bebesko bijanipe) si ekh katar e maj efektivne bukja save tu šaj keres te cyknjares o risiko andar e vaksinenge preventime infekcije tuke thaj kire bebeske.

Kaj siguris kaj kire bebeske si leske kerde leske vaksina ka 8, 12 thaj 16 kurke čhanil kaj kadava garavipe ka lungjavol maškaral leske maj važne vulnerabilne berša.

Linkura karing majbutni informacija

- www.nhs.uk/Conditions/vaccinations/Pages/vaccination-schedule-age-checklist.aspx
- www.gov.uk/government/collections/immunisation
- www.medicines.org.uk/emc/
- Te sikjos andar e vaksine kire bebeske ande e ekhtone berša andar lesko trajo tu šaj gines www.gov.uk/government/publications/a-guide-to-immunisations-for-babies-up-to-13-months-of-age

Vaksinaki istorija maškarał o khamnipe

Ramosar (skirisar, piśisar) kire khamnimaske vaksine tele te siguris kaj tu thaj kiro bebe len o garavipe mamujal e gripa, o xarano xas

Vaksine	Kana te keres len	Date kana si kerde
Gripa	Maškarał e gripako sezono pe sisavi vrjama maškarał kiro khamnipe	
Xarano xas	Maj laće si palal kiro skano ando 18 ži ka 20 kurke Šaj avel dindi katar 16 kurke ži ka e vrjama kana tu bijanes.	
E RSV	Tu trubul te keres kiri RSV vaksina ekhvare kana tu san 28 kurkengi khamni.	
MMR doza 1*	Palal kiro bebe te bijandol, ka kire 6 kurke andare e palal-bijanimaski kontrola (paśal kiro sastaravno aj medikani asistenta).	
MMR doza 2*	Štar kurke palal e ekhtoni doza (sar si upre).	

*Te aver vaksina naj kerdi

Kaj keres tuke kire vaksine žikana san khamni kadava ka dumodel tut te garaves kiro khamnipe. Dumade kire akušerasa, sastaravneske klinikasa aj sastimaske ekiposa thaj siguri kaj tu keres len tuke ande e maj lači tuke vrjama.

© Crown copyright 2024
24PYPB01RMY Romany. 1P 250K OCT 2024
UK Health Security Agency gateway number: 2024713
Ekhtoneste publikuime ando juni 2024-to betš

Kadava buletino si boldo (tradučiime, prevedime, dolmačiime) ande ekh diapazono andar čhiva thaj šajlinde formatura. Te komandis maj but kopija andar kadava buletino ža ka: www.healthpublications.gov.uk or phone: 0300 123 1002, Minicom: 0300 123 1003 (8::00 ži ka 18:00, lujne ži ka paraštune)

www.nhs.uk/conditions/vaccinations/nhs-vaccinations-and-when-to-have-them